

Opnieuw is een internetconsultatie opengesteld voor een wetsvoorstel wat thuisonderwijs (en vooral toezicht daarop) moet regelen. Om te beginnen valt op dat het vorige wetsvoorstel vrijwel identiek is qua inhoud en vooral uitgebreid en aangescherpt is. Dat vind ik jammer, het lijkt er dus op dat er niets gedaan is met de inbreng vanuit de thuisonderwijsorganisaties. Terwijl dat wel zo gesteld wordt, een gemiste kans lijkt me, want op deze manier is het bij voorbaat al moeilijk om breed draagvlak te verkrijgen. Wat de inhoud betreft wil ik een aantal opmerkingen maken.

- In dit voorstel krijgt de Leerplichtambtenaar (ineens) een belangrijke rol. Vooral rondom het toetsen van de zogenaamde richtingbezwaren. Maar dit is helemaal geen taak voor een LPA, die zou zich verre moeten houden van toetsing van iemands geloofs- en gewetensovertuigingen! Voor zover ik weet is er in Nederland nog steeds godsdienstvrijheid en is dat nauw verbonden met onderwijsvrijheid, wat bij uitstek tot uiting komt in art. 5B van de LPW. Deze vrijheid komt zeer in het geding als een LPA moet gaan toetsen en besluiten of ik wel (echte) richtingbezwaren heb. Bestaat er nog zoiets als persoonlijke overtuiging en dus privacy?! Dit tast mijn grondwettelijke vrijheid sterk aan en lijkt me niet houdbaar. Logischer zou zijn om dan het thuisonderwijs vrij toegankelijk te maken en te beoordelen op de kwaliteit, wat ook het uitgangspunt was in het vorige wetsvoorstel (en in lijn met het regeerakkoord)
- Ik lees dat er een apart onderdeel van de Inspectie komt die toe gaat zien op de kwaliteit van het thuisonderwijs. Onduidelijk is nog wat daarbij de vereisten zijn, dit zou tenminste vooraf duidelijk moeten zijn voor alle partijen, voordat het in een wet verankerd wordt.
- Het lijkt de bedoeling dat de Inspectie ook de huizen van gezinnen zal bezoeken. Bedoeld is om iets van de thuissituatie te vinden, maar welke normen worden gehanteerd? Zijn we nu overgeleverd aan de willekeur van een Inspecteur? Dit moet vooraf duidelijk zijn voor alle partijen. Beter zou zijn om de privacy van gezinnen te respecteren en niet achter de voordeur te komen. Dat hoeft bij schoolgaande kinderen ook niet en bij privé scholen evenmin. Er zijn voldoende andere waarborgen te bedenken (denk aan de buurtfunctie, sportverenigingen, muziekschool, privé docenten, kerkelijke verenigingen, jeugdclubs, en niet te vergeten de thuisonderwijsvereniging met onderlinge ontmoeting!). Kortom, er is niets mee gewonnen om achter de voordeur te komen, want wat zou daar onderzocht moeten worden en aan welke normen moet dat voldoen?! Dit schept enorm wantrouwen van de overheid richting de burger, maar met welke reden? Waarom zou de overheid zo ver moeten binnendringen in de privé situatie van gezinnen? Ik kan me, ook in Europees verband, geen vergelijkbare voorbeelden bedenken. Respect voor mijn privacy is totaal verdwenen en de winst die dat op zou leveren is vaag en verre van overtuigend!
- Inhoudelijk ligt er nu een eisenpakket wat kwaliteit betreft dat onwerkbaar is. Het schoolsysteem wordt gekopieerd naar het gezinsleven waar thuisonderwijs plaatsvindt! Zo ontstaat een praktijk die lijkt op een schoolsysteem maar waar geen enkele aanleiding toe is. Want hoe kan jaarlijks bij honderden gezinnen serieus toezicht plaatsvinden op alle onderwijsplannen, voortgangsrapportages enz., of is dit een papieren exercitie, die alleen bureaucratisch afgevinkt gaat worden? In dat geval is dat een onnodige en onwenselijke belasting van gezinnen die juist ten koste gaat van de tijd én kwaliteit van het thuisonderwijs!
- Waarom zouden mijn kinderen moeten aangeven, nota bene bij aanvang van het thuisonderwijs al, of ze dit wel willen? Hoe moeten ze dat bepalen als ze nooit op school geweest zijn? Want dat kan juridisch namelijk niet (art. 8.2)! Bovendien is het discriminerend, want wordt dit ook aan ieder schoolgaand kind gevraagd bij aanmelding op scholen? En tussentijds? Een onterecht verschil dus tussen schoolgaande kinderen en kinderen die thuisonderwijs krijgen, grondwettelijk niet te rechtvaardigen!

- Waarom wordt er niets gedaan met een ‘tussenlaag’ in het toezicht; namelijk de thuisonderwijsverenigingen met een eigen systeem van kwaliteitsborging (educatie, intervisie, onderling sociaal contact etc.)? Dit geldt ook voor het Keurmerk Thuisonderwijs, ik lees er niets van terug in het voorstel, maar waarom kan van hun expertise geen gebruik gemaakt worden? Het verschil tussen schoolonderwijs en thuisonderwijs is evident, waarom dan geen gebruikmaken van de specifieke expertise die er ook al is!
- En wat de verenigingen betreft, waarom mogen zij niet functioneren als tussenlaag wat toezicht betreft? Zoals schoolbesturen dat doen voor een school. Ook daar worden individuele kinderen niet geïnspecteerd, laat staan dat het bij de gezinnen thuis is! Toezicht van de Inspectie op locatie van de vereniging en met tussenkomst van het bestuur van de vereniging, desnoods bijgestaan door Stichting Keurmerk, is meer dan voldoende. Als voortgang etc. maar aantoonbaar gemaakt kan worden (en dat kan ook, bijvoorbeeld met een portfolio en een onderwijsplan op hoofdlijnen en een verantwoording van gebruikte leermiddelen). Maar laat het alstublieft proportioneel zijn in plaats van gezinnen te belasten met rechtstreeks toezicht, jaarlijkse administratieve lasten en ondertussen nul tegemoetkomingen of andere bijdragen! Bedacht mag worden dat thuisonderwijs de maatschappij niets kost (reken maar uit wat dit op jaarbasis scheelt!)
- In vergelijking met de particuliere scholen (B3) is het voorgestelde toezicht eveneens zwaar overtrokken. Op deze B3 scholen houdt de Inspectie toezicht, maar beperkter dan reguliere scholen en dus op bescheiden wijze. Waarom ook deze rechtsongelijkheid tussen toezicht op thuisonderwijs en op B3 scholen?
- Tenslotte merk ik op dat het hele wetsvoorstel, juist omdat er nagenoeg niets is gedaan met eerdere inbreng vanuit het thuisonderwijsveld, opnieuw de reuk van wantrouwen over zich heeft. Met als gevolg dat de overheid nu direct uiterst scherp toezicht gaat houden, daarbij privacy en grondwettelijke vrijheden gemakshalve maar doorkruisend. Dit kan nooit de bedoeling zijn en gaat ten koste van de kwaliteit van het thuisonderwijs zelf. Ik vind het nuttig en nodig dat er een vorm van toezicht komt op thuisonderwijs, maar dat moet wel werkbaar en proportioneel blijven. Dat is dit wetsvoorstel absoluut niet. Met een bescheiden vorm van toezicht op de kwaliteit van het thuisonderwijs kan prima een indruk verkregen worden van de voortgang van het onderwijs, en daarmee het welbevinden van de kinderen. Zonder dat de privacy geschonden hoeft te worden en er een veelheid aan bureaucratie over de burger uitgestort wordt. Alleen omdat die een richtingbezwaar heeft, wat nota bene terug te voeren is op de grondwet. Vervolgens handelt deze burger naar eer en geweten door kinderen het beste te willen geven en persoonlijk tijd, aandacht, middelen en energie investeert om zo prachtige, wel-geleerde kinderen af te leveren aan de maatschappij. Spijtig genoeg lijkt de overheid dat, blijkens dit wetsvoorstel, ernstig te willen belemmeren. Dat kan mijns inziens nooit de bedoeling zijn, vandaar mijn dringende oproep om dit wetsvoorstel opnieuw op de tekentafel te leggen en daar serieus aan te schaven mét de thuisonderwijsverenigingen als serieuze partner! Daar kan niet anders dan een werkbaar, constructief en thuisonderwijsbevorderend resultaat uit voortkomen, waar burger én samenleving de vruchten van plukt!

NB graag verwijs ik ook naar de mijns inziens fundamentele en constructieve reactie van de vereniging **Thuisonderwijsverbond** waar ik ook lid van ben. Waarvan akte.